

Baagø rykker op i en særlig liga...

Tre gæve kvinder fra Baagø Beboerforenings bestyrelse foran det nye center: Christina Vandsø Nielsen, Kisser Christensen og Susanne Naundrup.

Den sidste søndag i august stod Baagø på den anden ende. Folk væltede over med den gratis færge, som bare sejlede hele tiden, lystbådehavnen bugnede af sejlbåde, og 'Grisevognen' kørte i fast pendulfart mellem havnen og – ja, det det hele handlede om denne søndag – nemlig Baagøs nye Naturcenter, som netop denne dag skulle indvies.

Baagø Naturcenter ejes af Assens Kommune og er etableret i Baagøs gamle skole og lærerbolig. Da Baagø skole lukkede i 1986, fordi der kun var 1 elev tilbage, indrettede kommunen en naturskole i de gamle skolebygninger. Bygningerne var dog efterhånden nedslidte og utætte, og skiftende byråd og fritids- og kulturudvalg i Assens Kommune har på opfordring fra øboerne forsøgt at finde midler til at istandsætte lokalerne, men først sidste år lykkedes det.

Etableringen af Naturcentret har kostet i alt 7.5 mio. kr. og heraf har Småøernes Aktionsgruppe støttet projektet med 3.275.000 kr. fra landdistriktsprogrammet, og med aktionsgruppens hjælp og mellemkomst har Assens Kommune desuden fået 1.4 mio. kr. fra Økonomi- og Indenrigsministeriet til projektet.

Et moderne naturcenter

Det nye center, som ejes og drives af Assens Kommune, omfatter bl.a. en nybygning på 400 m² med fire ferielejligheder, konferencerum, køkken og udstillingsområde. Den gamle hovedbygning er samtidig istandsat og indeholder i dag sovesal, mødelokaler m.m.

Centret skal selvfølgelig fortsat bruges som naturskole, hvor skoler og daginstitutioner tilbydes lejrskoler, undervisningsdage og naturformidling, idet der er tilknyttet en naturvejleder til centret. Derudover er målgruppen naturinteresserede turister

og grupper, fx lystfiskere og ornitologer, samt virksomheder, foreninger og andre grupper, der ønsker at holde arrangementer i skønne fredelige omgivelser.

Lokaler til de lokale

Samtidig bliver der også mulighed for, at baagøboerne kan benytte centrets faciliteter til deres møder, foreningsarrangementer og fællesspisning. Det har været et længe næret ønske, da man på Baagø ikke er i besiddelse af et forsamlingshus eller andre steder, hvor man kan samles. Baagø naturcenter blev indviet med borgmesterklipping af den røde snor, champagne og kranskage samt lækker frokost. Man skønner at i alt ca. 400 mennesker deltog i indvielsen.

Et stort tillykke til Baagø, der med rette kan være stolte af at være nået så langt – og vi andre – ja vi er kun lidt misundelige over, at der ikke ligger et sådant center på vores ø.

Formandens side

Småøernes politiske udvalg på Christiansborg er sikret

Kommentar af Dorthe Winther

Folketingsvalget er overstået for længst, men da der tilsyneladende ville gå noget tid inden den endelige udvalgskonstituering, sendte vi fra Sammenslutningen af Danske Småøer et brev lige inden sommerferien til Folketingets Udvalg for Forretningsorden. Vores ønske var at gøre opmærksom på en fortsat eksistens af Udvalget for Småøer.

For det er jo sådan, at de danske småøer har haft deres eget udvalg i Folketinget siden 1986. Her lykkedes det daværende formand Bjørn Karbo at få etableret et sådant ø-politisk kontaktudvalg med en repræsentant fra de siddende partier i Folketinget. Dette udvalg blev i 2011 afløst af Udvalget for Småøer, som nu blev et udvalg under Udvalget for Landdistrikter og Øer (ULØ).

Det har gennem årene været af vital betydning for de danske småøer at have deres eget udvalg i Folketinget. På de danske småøer bor vi godt 4600 mennesker, og hvis vores øer skal opretholdes som bæredygtige samfund, er det nødvendigt med Folketingets bevågenhed.

Folketinget bevilger hvert år mange penge i form af et generelt kommunalt bloktilskud til opretholdelse af færgedrift til småøerne, og her har de siddende udvalg gennem tiderne været med til at sikre, at intentionerne bag disse midler er blevet tydeliggjort for kommunerne.

Skønt Udvalget for Småøer i dag har en anden politisk sammensætning end Folketingets Ø-kontakt Udvalg med et medlem pr. valgt parti, er alle Folketingets partier heldigvis også i dag repræsenteret i det nye udvalg. ULØ's formand Peter Jensen (V) og næstformand Lennart Damsbo Andersen (S) besidder også de poster i Udvalget for Småøer. Udvalgets medlemmer kan ses andet sted i dette nummer af Ø-posten. I næste nummer får medlemmerne mulighed for at komme med deres bud på, hvordan de ser småøerne i fremtiden.

Nye ministre

Folketingsvalg betyder som oftest ændringer i ministerier og udvalg, og således er dette folketingsvalg ingen undtagelse.

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter er blevet nedlagt, og Udvalget for Landdistrikter og Øer – og dermed Udvalget for Småøer – har holdt flyttedag og hører nu til i Erhvervs- og Vækstministeriet, og dermed er Minister Troels Lund Poulsen blevet vores nye ø-minister. Landdistriktsmidlerne og ø-støtten flytter med over i dette ministerium.

Færger og færgøkonomi hidrører dog som hidtil under Indenrigsministeriet, hvor Karen Ellemann er nu minister.

På tur med udvalg og ministre

Man må sige, at det nye udvalg trækker i arbejdstøjet med det samme. Sidst i september tager Udvalget for Småøer nemlig på studietur til Endelave og Hjørnø. Med sig har de Social- og Indenrigsminister Karen Ellemann på turen til Endelave, og Erhvervs- og Vækstminister Troels Lund Poulsen tager med til Hjørnø.

Det glæder os rigtig meget, at ministre og politikere prioriterer småøerne på denne måde, og vi glæder os til sammen med beboerne på Endelave og Hjørnø at give dem en god indsigt i ø-livet og de udfordringer, vi står overfor.

Høring om landevejsprincippet

Udvalget for Landdistrikter og Øer har afholdt deres første høring. Temaet var muligheden for at indføre landevejsprincippet til både de større og mindre øer i Danmark. Til at deltage i høringen var de 5 ø-borgmestre fra de store kommuner og jeg fra Ø-sammenslutningen indbudt, og også Social- og Indenrigsminister Karen Ellemann deltog i hele høringen. Første del var en lukket høring, hvor ministeriets embedsmænd gennemgik den rapport omkring landevejsprincippet, der udkom i marts måned. Anden del var en åben høring, hvor vi fra øerne fik lov til at fremkomme med vores bud på, hvilken betydning indførelse af landevejsprincippet vil have.

Mht. finansiering er der 48 mio. kr. 'til overs' fra nedsættelse af godstaksterne, men det var en klar melding fra alle ø-parter, at det er spild af statslige penge, hvis der kun afsættes 48 millioner kroner til at sænke færgetaksterne. Det vil over-

hovedet ikke få den ønskede effekt, hvis man f.eks. kun kan nedsætte taksterne med 5%.

Indenrigsminister Karen Ellemann sagde: „Økonomien er stram i Danmark. Det eneste, jeg kan sige, er, at vi arbejder på at finde en løsning. Men hvordan den bliver og med hvor meget, det kan jeg ikke sige nu“. Ministeren henviste til, at der mangler tre milliarder kroner efter regeringens kasseeftersyn, men hun sagde dog, at hun havde hørt, at øerne ikke ville spises af med 48 millioner kroner.

Øremærkede midler i form af landevejsprincip

Hvor man i de selvstændige ø-kommuner taler om, at man selv kan håndtere en markant procentuel nedsættelse, måtte jeg på høringen slå fast, at vi ikke kan acceptere mindre end indførelse af landevejsprincippet. Det skyldes, at det vil være en ordning, som er nem at håndtere for vores større 'fastlandskommuner' og samtidig en ordning, der ikke er til diskussion – så og så meget pr. sejlet kilometer.

Vi kan allerede nu se, at der er væsentlig forskellighed på størrelsen af nedsættelsen af godstaksterne i de enkelte færgeselskaber. Det vil vi selvfølgelig følge op på, når kommunerne har afleveret til indenrigsministeriet i foråret, men det samme skal bare ikke ske mht. nedsættelse af passagerer- og biltakster.

Sælg småøerne til russiske rigmænd!

Så bombastisk var udmeldingen fra forsker Jørgen Møller, Aalborg i politikken først i august. Det er nu ikke første gang – og måske heller ikke sidste? – at Jørgen Møller har været på banen omkring småøer. For et par år siden var det under overskriften 'Luk småøerne'. Begge gange har begrundelsen været, at småøerne er for dyre for kommunerne, for staten, ja, for hele samfundet.

Et er sikkert, når Jørgen Møller kommer med så bombastiske udtalelser, og det er, at min telefon gløder. Agurketid – sælg småøerne – det er noget alle journalister vil høre Ø-sammenslutningens og beboerne på småøernes holdning til. Det kan trække overskrifter og give tv-tid i den bedste sendetid.

Ærgerligt er det blot, at det er det, vi skal bruge vores tid på – et forsvar for at samfundet bruger penge på at opretholde liv på småøerne. Vi diskuterer jo ikke om en gade i København er for dyr (måske pga. sociale udgifter) og derfor burde sælges – det ville i al fald hurtigt blive udlagt som diskriminering – eller om der nu kører nok på en anlagt motorvej, eller om den hellere må lukke.

Vi vil gerne være med til at diskutere – men langt hellere hvilke muligheder der ligger i de danske småøer. Hvordan kan stat, kommune og øboere i fællesskab sikre rammebetingelser og skabe nye erhverv, så der dermed bliver flere beboere på småøerne, så vi på den måde kan skabe bedre grundlag for skoler, børnepasning, ældreomsorg osv.?

Kommunale og statslige finanslove

Efterår er 'finanslovstid' i både kommuner og stat. For den statslige finanslov knytter vores ønsker sig især til landevejsprincipet.

For mange af vores ø-kommuner er det en svær tid. Mange af disse kommuner er i forvejen økonomisk trængte, og så er det jo ganske let at få øje på store færgeudgifter til få øboere. Men hertil er kun at sige, at færgerne er vores landevej, og uden den kommer vi ingen steder og i øvrigt sejler færgen jo ikke kun for øboerne – tusindvis af sommergæster og turister besøger jo hvert år de danske småøer. Nedsikringer i antallet af færgeafgange svarer til, at man sænker en bom ned for indfaldsvejene til en dansk provinsby og meddeler, at man nu desværre først kan møde på arbejde 2 timer senere – utænkeligt, ikke?

DW

Generalforsamling 2016

Til næste år er det Venø der har budt ind med værtskabet for årets generalforsamling i Sammenslutningen af Danske Småøer. Den afholdes i weekenden den 20.-22. maj 2016 på Venø. Sæt kryds i kalenderen!

Så er Hjortø igen ... Hjortø!

Det nye skilt blev indviet med en sang om skønne Hjortø

En smuk og dejlig sommeraften i juli blev Hjortøs nye skilt indviet med en sang og glad stemning.

Det gamle skilt var efterhånden forsvundet og flere lystsejlere var forgæves gået „til bageren“ for at finde ud af hvor de var havnet. Men der er ingen bager på Hjortø... Så et nyt skilt måtte der til. Indvielsen faldt tilfældigvis sammen med, at sejladsen „Øhavet Rundt“ anløb Hjortø samme eftermiddag. Et mylder af smukke jollesejlere og andet godtfolk kunne give en hjælpende hånd med opsætningen af skiltet og tilhørende bænke – og bidrage med klapsalver og 'Hurra'-råb.

LS

Bliv støttemedlem af Sammenslutningen af Danske Småøer

Interesserer du dig for de danske øer? Så tegn et støttemedlemskab og modtag Ø-Posten på din adresse. Det koster blot 150,- kr. om året. Kontakt sekretariatet på sekretariatet@danske-smaaer.dk, hvis det har interesse! Du kan også tilmelde dig nyhedsbrevet fra De Danske Småøer og se flere ø-nyheder på www.danske-smaaer.dk.

Udvalg for Småøers nye medlemmer

Med ny regering følger også nye medlemmer af folketingsudvalgene. Det nye Udvalg for Landdistrikter og Øer (ULØ) er nu nedsat og medlemmerne af underudvalget Udvalg for Småøers sammensætning er fundet.

Begge udvalg har som formand Peter Juel Jensen (V) og som næstformand Lennart Damsbo Andersen (S).

Som en af de første opgaver tager Udvalget for Småøer på ø-tur til Endelave og Hjørnø i slutningen af september.

Følg udvalgets arbejde her: http://www.ft.dk/Folketinget/udvalg_delegationer_kommissioner/Udvalg/Udvalget_for_Smaaer

Medlemmerne er:

Mette Hjermand Dencker (DF)

Thomas Danielsen (V)

Peter Juel Jensen (V)

Erling Bonnesen (V)

Henrik Dahl (LA)

Mai Mercado (KF)

Magnus Heunicke (S)

Lennart Damsbo-Andersen (S)

Karsten Hønge (SF)

Henning Hyllested (EL)

Andreas Steenberg (RV)

Roger Matthisen (ALT)

Meld dig ind i LAG Småøerne!

Alle fastboende på de 27 småøer over 15 år kan blive medlem. Medlemskabet er gratis. Tilmeld dig ved at sende dit navn, adresse, fødselsdag og email-adresse til info@lag-smaaererne.dk.

Følg med på www.lag-smaaererne.dk – Her meddeles det, når der åbnes for ansøgninger til LAG-midler på småøerne.

Nyhedsbrev

Se flere ø-nyheder og tilmeld dig nyhedsbrevet fra Sammenslutningen af Danske Småøer på www.danske-smaaer.dk

Klip – klip – klip

Fejebørn klipper snoren til det nye Børne- og Kulturhus

Fejød Børne- og Kulturhus er nu en realitet!

Da Lolland Kommune i årets start besluttede at lukke Fejød Skole som kommunalt tilbud til sommerferien 2015 blev den selvejende institution Fejød Børne- og Kulturhus (FBKH) etableret og købte Fejød Skolebygning for 1 krone. Samtidig er der oprettet en støtteforening for Fejød Børne- og Kulturhus.

Idet skolebygningen på Fejød nu ejes af den selvejende institution Fejød Børne- og Kulturhus, skal den rumme mange andre aktiviteter end skoledrift for de seks elever, der er startet i skole på Fejød efter sommerferien. Foruden dagtilbud til de yngre børn, er der nu mulighed for, at bygningen kan lejes til langt flere formål end tidligere, også private arrangementer – et kulturhus er skabt!

Lolland Kommune yder et årligt driftstilskud til at drive skolebygningen og dagtilbud for. Dertil skal lægges frivillige kræfter for at få økonomien til at hænge sammen.

Privatskole i år – Satellitskole til næste år

Ifølge planen skal Fejød skole fortsætte som satellit til Horslunde Realskole på fastlandet fra skoleåret 2016/17 – men i indværende skoleår kører skolen som privatskole uden statstilskud, da lovændringen af den såkaldte tvind-lov, først skal nå at træde i kraft før Fejød skole kan høre under privatskolen på fastlandet. I lovforslaget indgår det, at kommunen betaler den fulde udgift af statens tilskud – dvs. kommunen får ikke nogen økonomisk besparelse ud af, at børnene går i en fri grundskole, fordi der ikke er et offentligt tilbud til børnene på øerne.

Festlig åbning

Åbningen af Fejød Børne- og Kulturhus blev fejret den 8. august 2015 med fest for mere end 60 fremmødte børn og voksne, der kom for at ønske skolen, kulturhuset, børnehuset og øboerne tillykke med hinanden. Der blev klippet rød indvielsessnor og skoleleder på Horslunde Realskole, Stine Gajda, og viceborgmester

Henrik Høegh var blandt talerne. Oven på de pæne ord blev der råbt trefoldigt hurra, hvorefter børn og voksne kastede sig over buffeten og hinandens selskab. Efter frokosten gik alle mand ud på boldbanen i det gode vejr og spillede en gang rundbold. Herefter var der is til alle. Det var en rigtig god dag, og da oprydning og de sidste snakke var ved at være overstået dukkede et ungt par med to små børn op på trappen – om de var kommet for sent til arrangementet? De var på Fejød og kigge på huse og havde skyndt sig herop, da de havde hørt om åbningsfesten. De blev selvfølgelig inviteret ind og fik en rundvisning og en snak om Fejød.

Så kan det godt være, at borgmester Holger Schou mener, at „øerne bliver stille og roligt affolkede, og det er et faktum“ – men Fejød vil det anderledes!

Læs mere om på FBKH's nye hjemmeside www.fbkh.dk.

Kvinder og mænd på de små øer

Ø-refleksjoner i forbindelse med Nordisk Ministerråds seminar om køn, uddannelse og befolkningsstrømme i juni 2015 i Nuuk, Grønland.

Det er ikke en ny problemstilling, at især kvinder i de tyndere befolkede områder flytter ind mod byerne, om end de globale udviklingstendenser i nyere tid har forstærket denne proces. Men i de senere år er der kommet et stigende fokus på „de tilbageblevne mænd“ i yderområderne. Det skriver Stine T. Faber og Helene P. Nielsen i kortlægningen af befolkningsstrømme i Nordens yderområder „Sted, (u)lighed og køn“.

Nedgangen i antallet af typiske mandearbejdspladser inden for eks. landbrug og fiskeri har sat de mere traditionelle former for maskulinitet under pres. Hvor

kvinderne synes mere omstillingsparate og flytter til byerne for at arbejde eller uddanne sig, så italesætter forskningen det nu som et problem, at mændene i disse områder ikke vælger at flytte, men holder fast i den traditionelle job-mandeprolle.

Kønsfordelingen på de små øer

Debatten om køn på øerne har ikke stået højt på den formelle dagsorden i Ø-sammenslutningen. Tanker om et ø-liv for både kvinder og mænd – familier og seniorer – har været det fremherskende. På vores små øer er det nok snarere både unge kvinder og mænd, der fraflytter for at uddanne sig og arbejde. Det viser alderssammensætningen på øerne med al tydelighed. Derfor kan der dog godt være en genkendelse af, at de unge mænd for år tilbage havde muligheden for (og

brugte den) at blive på øen og arbejde indenfor primære erhverv som landbrug, fiskeri og håndværk, mens kvinder valgte at fraflytte øen, hvis drømmene rakte til andet end medhjælpende hustru.

Kønsfordelingen på de små øer er i dag ikke i nærheden af den skæve fordeling, som man kan se i en grønlandsk bygd eller i Finmarken. Samlet set, så er der i de tyve ø-sogne tilsammen en lille overvægt af mænd på 2% i forhold til antallet af mænd i hele Danmark, mens kvinder i seks af sognene er i overtal. Topscorer er Tunø, hvor 55% af ø-befolkningen er kvinder. Der er dog sogne, hvor mænd har en høj overrepræsentation. Eks. Agersø og Askø. Kan det være et udtryk for, at der stadig er adgang til „maskuline“ jobs her? Eller er der tale om en tilfældighed?

Fritidsliv kan skabe kønsforskelle

Selvom de små øer i Danmark i høj grad

Antal beboere og kønsfordeling i ø-sogne pr. 1. januar, 2015

	Kvinder	Mænd	I alt
Orø Sogn			
Antal	410	438	848
Procent	48,3	51,7	100
Sejerø Sogn			
Antal	172	181	353
Procent	48,7	51,3	100
Agersø Sogn			
Antal	68	95	163
Procent	41,7	58,3	100
Omø Sogn			
Antal	84	76	160
Procent	52,5	47,5	100
Askø Sogn			
Antal	17	29	46
Procent	37	63	100
Femø Sogn			
Antal	62	57	119
Procent	52,1	47,9	100
Fejø Sogn			
Antal	236	228	464
Procent	50,9	49,1	100
Strynø Sogn			
Antal	103	96	199
Procent	51,8	48,2	100
Drejø Sogn (Drejø, Skarø, Hjortø)			
Antal	40	59	99
Procent	40,4	59,6	100
Avernakø Sogn			
Antal	53	74	127
Procent	41,7	58,3	100

	Kvinder	Mænd	I alt
Lyø Sogn			
Antal	42	53	95
Procent	44,2	55,8	100
Baagø Sogn			
Antal	11	14	25
Procent	44	56	100
Mandø Sogn			
Antal	19	21	40
Procent	47,5	52,5	100
Hjarnø Sogn			
Antal	48	56	104
Procent	46,2	53,8	100
Endelave Sogn			
Antal	83	81	164
Procent	50,6	49,4	100
Tunø Sogn			
Antal	61	50	111
Procent	55	45	100
Anholt Sogn			
Antal	66	80	146
Procent	45,2	54,8	100
Fur Sogn			
Antal	391	397	788
Procent	49,6	50,4	100
Venø Sogn			
Antal	102	102	204
Procent	50	50	100
Ø-sogne i alt			
Antal	2068	2187	4255
Procent	48,6	51,4	100
Kønsfordeling i hele Danmark			
Procent	50,3	49,7	100

En epoke er slut – og en ny begynder?

er beboet af seniorer, så er der jo også børnefamilier. Derfor kan et studie af pigers hverdagsliv i et smålandsk landsbysamfund måske alligevel danne stof til eftertanke. Pigernes erfaring er, at drengene deltager i et aldersblandet mandligt fællesskab, eks. indenfor jagt og skovarbejde, mens de selv savner et tilsvarende fællesskab. Derfor vælger pigerne ofte at tilbringe fritiden i hjemmet, den traditionelt kvindelige sfære, hvor de slipper for at „kæmpe“ med drengene om synlighed. Unge mænd er ofte, eller bliver, mere stedbundne end de unge kvinder, fordi de aktiviteter de deltager i, eks. jagt, fiskeri og andet fritidsliv, knytter dem mere til stedet end de aktiviteter, som de unge kvinder er med i. „Machokulturen“ kan påvirke de unge kvinders beslutning om at flytte, fordi de ikke oplever, at det sociale og kulturelle udbud er tilstrækkeligt varieret eller at den plads eller rolle kvinderne tilbydes i lokalsamfundet ikke giver dem tilstrækkelig værdi til at de skulle vælge at blive.

Ovenstående var måske mere relevant i en dansk ø-kontekst for år tilbage. Men mon ikke nogen har tænkt tanken om, at et ø-liv ofte primært tilfredsstiller de traditionelle „mande-interesser“?

Claus Jensen

*

– i medvind

Rikke Mia Skovdal og Katrine Juel, 2 studerende fra Danmarks Medie- og Journalisthøjskole har i forbindelse med åben-ø arrangement: Venø i Live produceret en tv-dokumentar.

Fire venøboere fortalte seerne om livet og udviklingen på Venø.

Filmen blev i august vist på TV-MidtVest Mokka og kan genfindes på <https://www.youtube.com/watch?v=ZmLaCGpMOG8>

Jan Bendix, Venø

Afgående skoleleder Ole Odsgaard omgivet af tilstedeværende nuværende elever, gamle elever, skolenævn- og skolebestyrelsesmedlemmer samt nuværende og tidligere ansatte gennem 27 år

Omø Skole er en af de få tilbageværende ø-skoler, som fortsat er selvstændigt ledet med egen skoleleder og dermed også selvbestemmelse og egen økonomi. Gennem de sidste 27 år har det været skoleleder Ole Odsgaard, som nu er gået på pension. Ved afskedsreceptionen fik Omø Skoles nuværende elever alle til at synge med på Omø Skoles sang og opførte – udklædt som fugle og en enkelt ornitolog – et lille show, inden overrækkelse af deres gave – en redekasse med

trådløst kamera for iagttagelse af den opvoksende yngel!

Men når det nye skoleår og dagligdagen begynder for lærere og elever på Omø Skole, er det store spørgsmål, hvad der fremover skal ske med Omø Skole. Fra politisk side ønsker man – når nu lejligheden byder sig – at gennemgå forskellige senarier for Omø Skoles fremtid, så elever, lærer og skolebestyrelse holder spændt vejret frem mod en afklaring ind over efteråret.

dw

Venø – til fods eller på cykel

Med støtte fra Landdistriktsmidler har Venø i sommer kunnet udlevere foldere om ø-ture til sine gæster. Folderen er et resultat af en vinterkonkurrence i beboerbladet, VenøPosten, hvor venøboerne skulle komme med forslag til ruterne. I bladet var indlagt kort til indtegnning af ruter.

Folderen indeholder også vejledning om færdsel i naturen og om de regler, der gælder for den.

Folderen: Venø – vandreruter og en cykelrute kan ses på <http://venoe.dk/venoeposten/>

Jan Bendix, Venø

Tilskud til kommuner med småøer i 2016

Kommunerne modtager §-20 tilskud samt tilskud til ø-kortordning og godstransport

§-20 tilskud

De 19 kommuner med småøer modtager hvert år et ø-tilskud jf. §-20 i Lov om kommunal udligning og generelle tilskud. I 2016 udgør det samlede ø-tilskud godt 109 mio. kr.

§-20 midlerne er opdelt i to dele:

- Driftstilskud
- Investeringstilskud (til opsparing/ afbetaling af færger)

Tilskuddet blev med udligningsordningen pr. 1.1.2014 tilført 15 mio. kr. ekstra om året. De ekstra midler blev tilført driftstilskuddet, og de ekstra midler blev tildelt med det formål at forbedre færge-servicen.

Kommunernes andel af det forhøjede generelle tilskud på 15 mio. kr. (det pristalsreguleres hvert år) er beregnet på grundlag af den ændrede fordelingsnøgle for tilskudsfordeling i 2014.

Kommunernes andel i 2015 ses i tabel A i kolonnen længst til højre.

§-20 tilskuddet er begrundet i de særlige udgifter, der er forbundet med at have en eller flere mindre øer som en del af kommunen, herunder særligt færge-driften, men ydes som et generelt tilskud (dvs. som en del af bloktilskuddet) efter indførelsen af kommunalreformen i 2007. Der lægges til grund at kommunerne skal bære en del af både drifts- og investeringsudgifterne ved færgetrafikken, men der er ikke et lovmæssigt krav om, at kommunerne selv skal tilføre færgedriften midler svarende til en bestemt andel af det statslige tilskud.

Ø-kortordningen

Ved siden af §-20 tilskuddet udbetales et tilskud fra Trafikstyrelsen – den såkaldte „ø-kort-ordning“ – direkte til færge-selskaberne som kompensation for de udgifter, der er for den gratis transport

FAKTABOKS

Hvad er „gods“ så?

Godstransport og godshåndtering der er omfattet af denne ordning defineres således:

- 1) Lastbiler og påhængskøretøjer til lastbiler.
- 2) Varevogne og lignende på ikke over 4 ton, der er registreret på gule plader.
- 3) Arbejdsmaskiner.
- 4) Bure, paller og containere beregnet til godstransport.
- 5) Løst gods i øvrigt.
- 6) Godshåndtering, herunder trailer-håndtering, hvis der er tale om en forpligtelse for færgeoperatøren.

Kommunen kan beslutte at lade chauffører af køretøjer, der er omfattet af stk. 1, pkt. 1-3, indgå i ordningen.

Tabel A: Sammensætning af Ø-tilskuddet for 2016 efter §-20 i lov om kommunal udligning og generelle tilskud Beløb i 1.000 kr. (2016-PL)

Kommune	Ø-samfund	Driftstilskud	Invest.støtte	I alt	Andel af det forhøjede tilskud i 2015
Kalundborg	Sejerø/Neskelø	8.729	2.160	10.889	1.522
Holbæk	Orø	5.785	2.200	7.985	1.109
Slagelse	Agersø/omø	9.112	1.898	11.011	1.537
Lolland	Askø/Femø/Fejø	16.136	2.981	19.116	2.661
Assens	Baagø	1.856	371	2.227	311
Faaborg-Midtfyn	Avernakø/Lyø/Bjørnø	5.251	1.587	6.837	944
Ærø	Birkholm	519	525	1.045	145
Langeland	Strynø	2.831	954	3.785	526
Svendborg	Drejø/Skarø/Hjortø	4.806	2.060	6.866	957
Haderslev	Aarø	3.120	630	3.749	523
Aabenraa	Barsø	1.660	307	1.967	274
Esbjerg	Mandø	399		399	–
Horsens	Endelave	7.507	1.320	8.827	1.231
Hedensted	Hjarnø	2.029	501	2.529	354
Struer	Venø	2.997	724	3.721	499
Norddjurs	Anholt	4.447	2.690	7.137	998
Odder	Tunø	2.050	1.009	3.060	428
Skive	Fur	4.654	1.904	6.559	928
Aalborg	Egholm	1.725	277	2.001	283
I alt		85.613	24.097	109.710	15.230

Kilde: Social- og Indenrigsministeriet, 13. juli 2015
Yderligere oplysninger: Susanne Wad Leth swle@oim.dk

Kilde: Bilag 3 til Bekendtgørelse om nedsættelse af færgetakster for godstransport til og fra øer

af øboere inkl. cykler og invalidebiler.
(De nyeste tal er fra 2014 og blev bragt i
Ø-post nr. 159, side 5.)

Nedsættelse af takster for godstransport

Den 1. juni 2015 trådte en ny lov om nedsættelse af godstransport til øerne i kraft: Kommunalbestyrelserne skal lave en ordning, der giver færgerne mulighed for at nedsætte færgetakster for gods-transport *med maksimalt 80 pct.*, (ekskl. moms og evt. vareafgift opkrævet af havnene). Kommunerne modtager et tilskud, der dækker udgifterne hertil (tabel B).

Samtidig skal nedsættelsen af færgetaksterne for godstransport ske med en *ligelig procentvis nedsættelse af færgetakster for de enkelte billettyper og rabatordninger* for godstransport – i forhold til de takster som var gældende pr. 1. januar 2015.

Det er vigtigt at notere sig, at dette tilskud *alene* kan anvendes til nedsættelse af færgetakster for godstransport til og fra øer – og altså ikke til andre udgifter inden for færgedrift. Endvidere er det en betingelse, at kommunerne har anvendt *deres andel af det forhøjede generelle tilskud i henhold til §-20* (se sidste kolonne i tabel A) på tilfredsstillende vis til finansiering af initiativer på færgområdet.

Man skal holde tungen lige i munden her: Tilskuddet i denne sidste ordning er altså *øremærket godstransport* og samtidig får kommunerne kun dette gods-tilskud, hvis de har brugt deres andel af de ekstra 15 mio. kr. i det andet tilskud – §-20 midlerne – til det de var tiltænkt.

Det er i gods-tilskuddet også værd at bemærke at det påhviler kommunalbestyrelsen at sikre, at eventuelt overskydende midler anvendes i det efterfølgende kalenderår til nedsættelse af øvrige færgetakster eller andre serviceforbedringer på færgområdet.

Det er Social- og Indenrigsministeriet der forvalter ordningen og vurderer, om der er redegjort for, at kommunernes andel af det forhøjede generelle tilskud i henhold til §-20 er anvendt til initiativer på færgområdet.

Ordningen berører ud over de 26 småøer med færgefart og så de større ø-kommuner Fanø, Samsø, Ærø og Læsø.

LS

Tabel B: Oversigt over årligt tilskud til de omfattede kommuner i 2015 og 2016 til nedsættelse af færgetakster for godstransport (i 1.000 kr.)

Småø-kommunerne er fremhævet med gult.

Kommune	2015	2016 og frem
Holbæk	510	892
Kalundborg	931	1.629
Slagelse	619	1.084
Lolland	1.187	2.078
Assens	316	552
Faaborg-Midtfyn	454	794
Fanø	2.721	4.761
Svendborg	119	208
Langeland	282	494
Ærø (både Ærø og Birkholm!)	4.652	8.141
Haderslev	161	282
Aabenraa	96	168
Hedensted	70	123
Struer	136	239
Norddjurs	1.070	1.872
Samsø	3.925	6.870
Horsens	301	526
Odder	324	567
Aalborg	79	138
Læsø	1.567	2.742
Skive	481	841
I alt	20.000	35.000

Kilde: Bilag 2 til Bekendtgørelse om nedsættelse af færgetakster for godstransport til og fra øer.

NB: Esbjerg Kommune er ikke omfattet af bekendtgørelsen, da der ikke er en færgeforbindelse til Mandø.

Repræsentantskabsmøde 2015

Datoen for årets repræsentantskabsmøde i Odense er fastsat til den 6.-8. november 2015. Her mødes ø-repræsentanter fra de 27 småøer til debat om småøernes vilkår.

Program (med forbehold for ændringer)

Fredag aften: orientering om turismeprojektet

Lørdag formiddag: ø-runden – nyt fra øerne

Lørdag eftermiddag: Debat om ø-strategi og ø-politik

Søndag formiddag: Debat med politikere fra Udvalg for Småøer

Invitation til ø-repræsentanter sendes ud i slutningen af september

*

Nyt turismeprojekt i ø-sammenslutningen

Fra første september er Britta Leth igen ansat som ø-turismeambassadør – denne gang i ø-sammenslutningens nye turismeprojekt „De små øer – turistdestinationer med kvalitet. Forretningsudvikling og mersalg i turistbranchen på småøerne“.

Projektets mål er at udvikle turistvirksomhederne på småøerne – ikke mindst i forhold til samarbejde virksomhederne i mellem. Ca. 8 virksomheder vil deltage i et intensivt udviklingsforløb i form af en 'mentorordning', hvor de tilbydes tre rådgivningsbesøg af Britta Leth og en virksomhedskonsulent.

Der skal igennem netværksmøder for ca. 5 øer arbejdes med det lokale ø-samarbejde med det mål at udvikle en ø som destination. Her vil der også være fokus på samarbejde og synlighed i forhold til fastlandsaktører, så som turistorganisationer, rejsearrangører og turistvirksomheder, så der skabes meromsætning på

både fastlandet og øerne. De deltagende virksomheder og øer findes i løbet af september.

Som i det tidligere turismeprojekt, der sluttede i juni 2015, er service og basiskvalitet i centrum. Bevidstheden om basiskvalitet i sit produkt og fornemmelsen af værtskab skal styrkes og udvikles, så det kan matche turistens forventninger. Allerede i oktober arrangeres der et seminar for turistaktører om bl.a. dette emne (se nederst side 11).

Til forskel fra det tidligere projekt er der i dette projekt INGEN midler til udarbejdelse af markedsførings- og kampagnemateriale. Projektet har fokus på kvalitet, samarbejde og vækst i virksomhederne med henblik på at skabe en sundere forretning, igangsætte initiativer til fremme af turismeaktiviteter og styrke småøerne som turistdestination både i og uden for højsæsonen.

Projektet løber i 15 måneder til efteråret 2016. Det er støttet med midler fra

Britta Leth

LAG småøerne og Ø-støtten (landdistriktsmidler). Læs mere om projektet på vores hjemmeside: www.danske-smaaoer.dk/projekter.

Boligsalg på øerne – husk det på hjemmesiden!

Folk, der søger bolig på småøerne, går ofte forgæves når de blot bruger søgefunktionen på boligsiden.dk, da mange af småøerne jo ikke har egne postnumre som kan søges på. Der skal en mere omstændelig søgemetode til via kortsøgningsfunktionen, hvilket måske afholder nogle fra at finde frem til spændende ø-boliger.

Orø's ø-konsulent Sune Abalgren Nielsen har skelet til Fejøs boligside og har nu lavet en boligside for Orø på hjemmesiden oro.dk.

På siden er samtlige bolig-salgsoptilinger på Orø samlet med mulighed for at sortere mellem villaer, lejligheder, fritidsboliger osv.

Suppleret med en liste over mulige lejeboliger vil sider som disse være et rigtig godt værktøj i bosætningsindsatsen for småøerne – også med link fra Ø-sammenslutningens side.

Hurtigt overblik over boliger til salg på Orø via siden oro.dk/faaoeroflyttiloro/boligertilsalg.html

Skærmdump fra boligsiden på fejoeliv.dk

Skulle der være nogen ø-hjemmeside folk, der gerne vil have en hånd til at få samme oversigt på deres hjemme-

side så kontakt Sune Abalgren Nielsen, som gerne vil dele ud af sin erfaring: Oroekonsulent@heforum.dk

Elektroniske infostandere til glæde for turister

Omø deltog i 2009 i et projekt under Småøernes Aktionsgruppe om at lave en udviklingsplan for vores ø. Udviklingsplanen indeholdt bl.a. et ønske om at få etableret en række informationsstandere (i lighed med dem, man kender fra forskellige seværdigheder) og med indeværende turistsæson er 12 elektroniske ø-tur-guide-standere opsat og indviet på Omø.

Den elektroniske ø-tur-guide informerer om Omøs seværdigheder det pågældende sted, hvor den er placeret. Desuden indeholder skiltet en QR-kode, som kan scannes med en smartphone eller en iPad. Herved kan man komme ind på et mobilsite, hvor man kan få yderligere oplysninger om det sted, man står – i form af tekst, billeder eller video – og på sigt er det meningen, at man skal kunne finde oplysninger om indkøbssteder, restauranter og overnatningsmuligheder samt opdaterede informationer om åbningstider, spisekort osv. Der findes også et elektronisk infoskilt på færgen, hvor turen til Omø jo begynder.

Teksten på de elektroniske standere er udarbejdet af øboere, som mødtes i de mørke vinteraftener for at skrive tekst og finde illustrationer.

Skilte og strandbeskyttelsesline

Nogle vil måske mene, at det vel ikke kan tage så lang tid at få sat sådan nogle standere op – men der er jo lige det med strandbeskyttelseslinjen! Langt de fleste af vores standere skulle placeres inden for strandbeskyttelseslinjen (da en stor del af Omø jo er omfattet af strandbeskyttelseslinjen!), og det betød, at vi var nødt til at søge dispensation hos Naturstyrelsen for at kunne opsætte vores standere. Vi fik dispensationen, men det tog godt nok sin tid.

Her hvor den første sæson med vores standere næsten er forbi, kan vi se, at det har været en stor succes. Folk stopper op og læser – nogle steder har der oven i købet været kø! – og vi er sikre på, at folk får betydelig mere at vide om Omø og dermed forhåbentlig også en større indsigt i, hvordan det er at leve og bo på en lille ø. Hvor mange der har scannet sig videre med QR-koden, har vi pt. ikke noget overblik over, da mobildækningen også flere steder er problematisk, men vi

Teksten er præget i en akrylplade, som skrues på standeren: En enkel og meget vejrbestandige montering, der er nem at udskifte, hvis det skulle være nødvendigt at korrigere tekst, billeder eller lign.

håber, at netop den funktion kan være med til at fremtidssikre vores skilte.

De elektroniske standere er et dynamisk værktøj: Der kan lægges nye informationer op på mobilsitet og på den

måde kan vores standere hele tiden være ajourført. De elektroniske infostandere er støtte af MBBL (ø-støtte), Slagelse Kommune og Friluftsrådet.

dw

Turisme-seminar onsdag den 28. oktober Markedsføring samt kvalitets- og virksomhedsudvikling

Sæt allerede nu kryds i kalenderen onsdag den 28. oktober 2015

Her inviterer Sammenslutningen af Danske Småøer til et turisme-seminar, hvor du kan få inspiration til markedsføring samt kvalitets- og virksomhedsudvikling.

Seminaret afholdes i Odense.

Sekretariatsleder Lise Thillemann Sørensen og ø-turismeambassadør Britta Leth arbejder på programmet, der udsendes snarest muligt med nyhedsbrev samt til turistvirksomhederne på øerne.

Der vil blive indlæg om de aktuelle emner samt mulighed for erfaringsudveksling i mindre grupper.

Spændende fund ved Askø i Smålandshavet

I august-september 2014 var SEAS-NVE i gang med at udskifte søkablet til Askø. I den forbindelse blev der fundet en 6.500 år gammel stenalderboplads og resterne af en stammebåd med samme alder.

Stammebåden blev hævet i sam-arbejde med eksperter fra Vikingskibsmuseet i Roskilde. Bådtypen blev brugt til transport mellem de mange øer i Smålandsfarvandet og til fiskeri.

Fundene stammer fra sidste del af jægerstenalderen, som kaldes „Ertebøllekultur“. Fangst og fiskeri var en vigtig del af stenalderjægerens hverdag, og bopladserne lå ofte ved kyster og bredder. For 6.500 år siden stod vandstanden noget lavere end i dag, og Ertebøllekulturens kystnære boplads ligger nu oversvømmet og dækket af beskyttende aflejringer i vandet.

De helt særlige, iltfattige forhold under vand giver gode bevaringsforhold for redskaber af organisk materiale, hvilket muliggør fund af mange velbevarede oldsager af f.eks. træ, som

Marinarkæologer arbejdede fra et dykkerskib, der lå forankret nær Askø.

kun sjældent bevares i land. Bopladsen ved Askø byder netop på sådanne bevaringsforhold, der gør, at stenalderfiskernes stammebåd er bevaret i dag.

Ved at hæve stammebåden og undersøge den del af bopladsen, der blev blotlagt ved gravning af kabelgrøf-

ten, fandt man op til 550 stykker flint pr. kvadratmeter, bl.a. pilespidser og økser.

På www.vikingskibsmuseet.dk kan man finde yderligere oplysninger og bil- leder om fundet.

Sally Møller, Askø

Ø-POSTEN

Nyheder fra Sammenslutningen af Danske Småøer. ISSN-0105-4325.

Ø-postens artikler er ikke nødvendigvis udtryk for Sammenslutningen af Danske Småøers holdninger. Indsendte artikler bedes ikke overstige 1500 anslag.

Deadlines for Ø-posten:

December-nummer: deadline 25. nov. 2015

Marts-nummer: deadline 25. feb. 2016

Juni-nummer: deadline 25. maj 2016

September-nummer: deadline 25. aug. 2016

Redaktion: Sammenslutningens bestyrelse
Dorthe Winther, Omø, ansv.h. 58 19 91 80
Eva Terkelsen, Bjørnø 20 63 15 31
Jytte Heglund, Nekselø 59 26 96 06
Henrik Kåg, Bjørnø 26 75 08 12
Anni Sørensen, Askø 61 68 63 53
Jan Fabricius, Birkholm 40 40 03 25
Poul Anker Boisen, Anholt 20 96 50 22
Jan Bendix, Venø 40 42 21 05
Redaktør: Lise Thillemann Sørensen
Layout: Erik Steenstrup Dyhr
Foto: Ole Odsgaard, Lise Sørensen, Henrik Fleischer, Mads Emanuelsen, Dorthe Winther, Morten Johansen – copyright:
Vikingskibsmuseet i Roskilde.

Ø-Posten udgives med tilskud fra Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter og fra Kulturministeriets pulje til landsdækkende almenyttige organisationer.
Annoncer: 4,00 kr. pr. spalte-mm.
Tryk: Svendborg Tryk. Oplag: 3300
Redaktionen afsluttet 8. september 2015
Abonnement: 150 kr. pr. kalenderår.
Ø-Posten: Sammenslutningen af Danske Småøer, Strynø Brovej 12, 5900 Rudkøbing
Tlf. 62 51 39 93
E-mail: sekretariatet@danske-smaaoer.dk
Se flere ø-nyheder og tilmeld dig nyhedsbrevet fra Sammenslutningen af Danske Småøer på www.danske-smaaoer.dk